

ČETVRTI ODJEL

PREDMET JELIČIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 41183/02)

PRESUDA

STRASBOURG

31. oktobar 2006.

*Ova presuda će postati konačna pod uslovima postavljenim u Članu 44 § 2 Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Jeličić protiv Bosne i Hercegovine,
Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel) zasjedajući u vijeću u sastavu:

Ser Nicolas Bratza, *Predsjednik*
Gospodin J. Casadevall,
Gospodin M. Pellonpaa,
Gospodin R. Maruste,
Gospodin K. Traja,
Gospođa L. Mijović,
Gospodin J. Šikuta, *sudije*,
i Gdin. T. L. Early, *registrar odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost, održanog 10. oktobra 2006. donosi sljedeću presudu koja je usvojena istog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je započeo aplikacijom (br. 411831/02) protiv Bosne i Hercegovine koja je podnesena ovom sudu u skladu sa članom 34. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda ("Konvencija") od strane građanina Bosne i Hercegovine, gospođe Ruže Jeličić ("aplikantica") 19. avgusta 2002.

2. Aplikantica se žalila da konačna i pravснаžna presuda kojom se naređuje "oslobađanje" njene "stare" devizne štednje nije izvršena.

3. Aplikacija je dodijeljena Četvrtom odjelu Suda (Pravilo 52 § 1, Pravila Suda). Unutar tog odjela, ustanovljeno je Vijeće koje će razmatrati predmet (Član 27 § 1 Konvencije) kao što je predviđeno Pravilom 26 § 1.

4. Sudska rasprava o prihvatljivosti i meritumu bila je otvorena za javnost i održana je 28. juna 2005. god. u zgradi Evropskog suda za ljudska prava, Strasbourg, (Pravilo 54 § 3).

Pred Sudom su se pojavili sljedeći:

(a) *u ime Vlade:*

Gospođa. Z. Ibrahimović, Vršilac dužnosti Agenta,
Gospođa. M. Mijić, Vršilac dužnosti zamjenika Agenta;

(b) *u ime aplikantice*

Gospodin. P. Radulović, *advokat*,
Gospodin. S. Nišić, *savjetnik*.

Sud je saslušao izlaganje gospođe Ibrahimović i gospodina Radulovića, kao i njihove odgovore na pitanja koje je postavljala sutkinja Mijović.

5. Odlukom od 15. novembra 2005. Sud je proglasio aplikaciju prihvatljivom.

6. Aplikantica i Vlada su dostavili dodatna pisana opažanja (Pravilo 59 § 1). Osim toga, primljeni su i komentari treće strane, *Udruženja za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini*, koja je dobila dopuštenje Predsjednika da interveniše pismeno u postupku (Član 36 § 2 Konvencije i Pravilo 44 § 2).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

7. Aplikantica je rođena 1953. god i živi u Banjoj Luci.

8. Između 7. januara 1977. i 31. januara 1983. aplikantica je položila iznos od 70.140 njemačkih maraka (DEM) na štedni račun u tadašnjoj *Privrednoj banci Sarajevo, Filijala Banja Luka*, u to vrijeme u vlasništvu države. U Bosni i Hercegovini, kao i u drugim državama nasljednicama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije "SFRJ", za takvu štednju se obično koristi termin "stara" devizna štednja u slučaju da je novac deponovan na račune prije raspada SFRJ. Relevantne popratne informacije vezane za ovo detaljno su navedene u odluci Vijeća o prihvatljivosti ove aplikacije (odluka) br. 41183/03, ECHR 2005-XII)

9. 31. decembra 1991. stanje na računu aplikantice, uključujući i kamatu, iznosilo je 235.924 DEM (u bivšoj SFRJ, depoziti u stranoj valuti donosili su visoke kamate.)

10. U nekoliko navrata, tokom 1992. i 1993. god., aplikantica je uspjela podići ukupno 9.352 DEM bez obzira na zakonska ograničenja koja su uvedena kasnih 1980ih.

11. 3. oktobra 1997. god. aplikantica je pokrenula građansku parnicu protiv *Banjalučke banke*, pravnog nasljednika *Privredne banke Sarajevo, Filijala Banja Luka*, tražeći povrat ukupnog štednog uloga stare devizne štednje i akumuliranu kamatu.

12. 26. novembra 1998. god. Prvostepeni sud u Banjoj Luci je ustanovio da stanje na računu gore navedene aplikantice iznosi 295.273 DEM uključujući i pripadajuću kamatu. Sud je takođe utvrdio da je aplikantica imala 4.896 DEM na drugom računu u istoj banci. *Banjalučkoj banci* je naređeno da aplikantici isplati, u roku od 15 dana, 300.170 DEM (približno 153.475 eura (EUR)), kao i zateznu kamatu na navedeni iznos koja se primjenjuje u valuti države (tj. Njemačke) od 3. oktobra 1997. god., sudske troškove u iznosu od 9.076 dinara (približno 290 EUR-a) i zateznu kamatu na posljednji spomenuti iznos prema zakonski određenoj stopi od dana donošenja presude.

13. 5. februara 1999. god. Prvostepeni sud u Banjoj Luci zabunom je donio zaključak da se *Banjalučka banka* nije žalila na presudu od 26. novembra 1998. god. i donio je *rješenje o izvršenju*. 25. februara 1999. god. Prvostepeni sud u Banjoj Luci je ustanovio da je žalba, ustvari, uložena. 4. novembra 1999. god. Okružni Sud u Banjoj Luci odbacio je žalbu i presuda Prvostepenog suda od 26. novembra 1998. god. je postala pravosnažna.

14. U međuvremenu, aplikantica je uložila prijavu kod Ombudsmena za ljudska prava koji je prijavu prosljedio Domu za ljudska prava (tijela za ljudska prava osnovana u skladu sa Aneksom 6 Opšteg okvirnog sporazuma za mir iz 1995. godine)

15. 12. januara 2000. god. Dom za ljudska prava je utvrdio da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja presude od 26. novembra 1998. god. Dom za ljudska prava je smatrao Republiku Srpsku odgovornom i naredio da se osigura potpuno izvršenje bez odlaganja.

16. Nakon što *Banjalučka banka* nije izvršila presudu dobrovoljno, 22. marta 2000. god. nadležni sud je poslao novi sudski nalog o izvršenju *Službi za platni promet Republike Srpske*.

17. 28. jula 2000. god. Vrhovni sud Republike Srpske odbacio *reviziju uloženu protiv presude* od 26. novembra 1998. god.

18. 8. novembra 2000. god. sudski nalog o izvršenju je vraćen nadležnom sudu bez izvršenja zbog zabrane propisane zakonom (vidi paragraf 24 u nastavku).

19. 30. januara 2001. aplikantica je pretvorila dio svoje uštedevine (20.000 DEM) u obveznice prema Zakonu o Privtizaciji Preduzeća iz 1998. god. Ona je nakon toga, navodno, prodala ove obveznice na sekundarnom tržištu za 9.000 KM.

20. 18. januara 2002. god. završena je privatizacija *Banjalučke banke* i “stara” devizna štednja aplikantice postala je javni dug Republike Srpske prema članu 20. Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama iz 1998. god.

21. 7. marta 2002. i 9. februara 2004. god. aplikantica je ponovo pretvorila iznos svoje uštedevine (20.452 EUR) u privatizacione obveznice kao i prije. Te obveznice aplikantica je prodala na sekundarnom tržištu, za navodno 8.749 EUR.

22. 15. aprila 2006. god. Bosna i Hercegovina je preuzela dug nastao po osnovu “stare” devizne štednje of svojih konstitutivnih jedinica prema članu 1. Zakona o staroj deviznoj štednji iz 2006. godine.

23. Presuda od 26. novembra 1998. još uvijek nije izvršena.

II. RELEVANTANO DOMAĆE PRAVO

A. Zakonsko sprečavanje izvršenja presuda koje naređuju isplatu “stare” devizne štednje

24. Izvršavanje ovih presuda sprečavano je u Republici Srpskoj od 3. maja 1996. god. u skladu sa drugim relevantnim uputama Vlade Republike Srpske (*Odluka o obustavljanju isplate “stare” devizne štednje*; objavljena u Službenom glasniku Republike Srpske (“SG RS”) broj 10/96 od 27. maja 1996; i *Zaključak* objavljen u “SG RS” broj 24/99 od 4. oktobra 1999.) kao i sljedećih zakonskih propisa:

- Zakon o deviznom poslovanju (objavljen u “SG RS” broj 15/96 od 8. jula 1996. i amandmani objavljeni u “SG RS” broj 10/97 od 30. aprila 1997);

- *Zakon o odlaganju od izvršenja sudskih odluka na teret sredstava budžeta Republike Srpske po osnovu isplate naknade materijalne i nematerijalne štete nastale uslijed ratnih dejstava i po osnovu isplate stare devizne štednje* (objavljen u “SG RS” broj. 25/02 od 20. maja 2002.; amandmani objavljeni u “SG RS” broj 51/03 od 1. jula 2003.);

- *Zakon o deviznom poslovanju* (objavljen u “SG RS” broj 96/03 od 24. novembar 2003.);

- Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja iz 2003 god (*Zakon o privremenom odlaganju od izvršenja potraživanja iz budžeta Republike Srpske*; objavljen u “SG RS” broj 110/03 od 20. decembra 2003.);

- Zakon o izmirenju unutrašnjeg duga iz 2004. godine (*Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja duga Republike Srpske*, objavljen u “SG RS” broj 63/04 od 15. jula 2004.; amandmani objavljeni u “SG RS” br. 47/06 od 11. maja 2006.); i

- Zakon o staroj deviznoj štednji iz 2006. god. (*Zakon o izmirenju obaveza po osnovu stare devizne štednje*, objavljen u Službenim novinama Bosne i Hercegovine (“SN BiH” broj 28/06 od 14. aprila 2006.; “Zakon iz 2006”).

B. Odgovornost za “staru” deviznu štednju

25. U skladu sa članom 20. *Zakona o početnom bilansu stanja u postupku privatizacije državnog kapitala u bankama*; objavljenog u “SG RS” broj 24/98 od 15. jula 1998; amandmanima objavljenim u “SG RS” broj 70/01 od 31. december 2001., kao što je utvrđeno amandmanima, odgovornost za bilo koji dug koji proizilazi iz “stare” devizne štednje prebacuje se s banke u koju je uštedevina deponovana na Republiku Srpsku nakon završetka privatizacije banke.

26. 15. aprila 2006. Bosna i Hercegovina je preuzela dug nastao po osnovu “stare” devizne štednje od svojih konstitutivnih jedinica (Član 1. Zakona iz 2006.)

C. Drugi relevantni zakonski propisi koji se tiču “stare” devizne štednje

1. Zakoni Bosne i Hercegovine

27. Zakon iz 2006. god. je na snazi od 15. aprila 2006. godine. U nastavku su njegove relevantne odredbe:

Član 1

1. Ovim zakonom uređuje se postupak, način i rokovi izmirenja obaveza Bosne i Hercegovine po osnovu računa stare devizne štednje deponovane u domaćim bankama na teritoriji Bosne i Hercegovine.

2. Za izmirenje obaveza po osnovu računa stare devizne štednje odgovorna je Bosna i Hercegovina, a sredstva osiguravaju Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Distrikt Brčko Bosne i Hercegovine.

...

4. Obaveza vraćanja duga sa deviznih računa i deviznih štednih uloga zaključenih sa bankama čije je sjedište bilo van teritorije Bosne i Hercegovine, prema Sporazumu o sukcesiji, obaveza je države sljedbenice bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na čijoj teritoriji se nalazilo sjedište te banke. Bosna i Hercegovina se obavezuje da će kroz svoje međunarodne aktivnosti pomoći štedišama koji imaju štednju kod ovih banaka da ostvare svoja prava...

5. Izmiranju obaveza Bosne i Hercegovine u smislu stavova (1) i (2) ovog člana prethodi postupak verifikacije potraživanja

Član 2

1. U smislu ovog zakona, pod računima stare devizne štednje podrazumijevaju se devizna sredstva kod banaka na teritoriji Bosne i Hercegovine, sa stanjem na dan 31.12.1991, uključujući kamatu obračunatu do tog datuma, umanjena za direktne isplate banke nakon tog datuma i za prenesena i iskorištena sredstva sa jedinstvenog računa.

2. Računi stare devizne štednje definisani stavom 1. ovog člana ne obuhvataju račune stare devizne štednje u filijalama *Ljubljanske banke*, *Invest banke* i drugih stranih banaka na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Član 3(1)

Na osnovu preliminarnih podatakastanje stare devizne štednje iznosi 1. 979. 000. 000 BAM¹. Konačno stanje štednje utvrdit će se nakon završetka postupka verifikacije.

Član 4

Obračunata i neisplaćena kamata nakon 1. januara 1992. godine se stornira i od istog datuma, pa do stupanja na snagu ovog zakona, vrši se novi obračun kamata po stopi od 0.5%.

Član 5

Obaveze po osnovu računa stare devizne štednje koje nisu verifikovane mogu se dokazivati i ostavarivati samo u sudskom postupku.

Član 6

...

2. Po okončanju procesa verifikacije, potražilac dobija potvrdu o verifikaciji koja identifikuje potražioca i verifikuje iznos računa stare devizne štednje.

3. Potvrda iz stava (2) ovog člana ... uključuje, izmđu ostalog, i sljedeće:

...

c. izjavu o odustajanju od tužbe nakon što potražilac primi gotovinsku isplatu.

...

¹ Približno 1.012.000.000 EUR.

Član 15

...

5. Nakon završetka postupka verifikacije, svaki potražioc će u pisanoj formi biti obavješten o zahtjevu.

6. Dopuštena je žalba potražioca protiv [prvostepene] odluke [kompetentnom drugostepenom tijelu]. Biće dopušteno voditi upravni spor pred nadležnim sudom protiv [drugostepene] odluke

7. Zakonski propisi koji se tiču upravnih procedura Entiteta i Distrikta primjenjivat će se na verifikacioni proces.

Član 17(1)

Prijava za verifikaciju može biti dostavljena do [16. oktobra 2006.] i proces verifikacijski bit će završen do [15. januara 2007].

Član 18

...2. Ako se potražilac slaže sa iznosom određenim u procesu verifikacije, potražilac će potpisati potvrdu o verifikaciji. Potražiocu se, nakon što potpiše izjavu da se odriče prava na žalbu, isplaćuje maksimalan iznos od 100 KM², ili ukupan iznos potraživanja do 100 KM...

3. Takođe, do kraja 2007. god maksimalan iznos od 1 000 KM³, ili ukupan iznos štednje koji je niži od 1000 KM bit će isplaćen. Ostatak neisplaćenih potraživanja bit će izmiren putem obveznica u skladu s ovim zakonom ...

...

Član 21(1)

... Sve državne obveznice bit će emitovane istovremeno ... najkasnije do 31. marta 2008 pod sljedećim uslovima:

- a. rok dospjeća do 13 godina ili najkasnije do 31. decembra 2020...;
- b. godišnja stopa od 2.5% godišnje;
- c. mogućnost prijevremenog otkupa.

Član 27

1. Izvršenje sudskih presuda za račune stare devizne štednje takođe podliježu verifikaciji ...

2. ... Primjenjuju se odredbe ovog Zakona kojima se uređuje otpis kamata, gotovinske isplate i emisije obveznica.

Član 28

Sve predmete koji nisu riješeni pravosnažnim odlukama nadležni sud prenosi po službenoj dužnosti na verifikaciju i izmirenje u skladu sa ovim zakonom.”

2. Zakoni Republike Srpske

- (a) **Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima;** objavljen u “SG RS” broj 24/98 od 15. jula 1998.; amandmani objavljeni u “SG RS” broj 62/02 od 7. oktobra 2002., 38/03 od 30. maja 2003., 65/03 od 11. avgusta 2003. i 109/05 od 16. novembra 2005.)

28. Ovaj zakon je bio na snazi od 23. jula 1998. do 25. maja 2006. Slijede relevantne odredbe:

² Približno 50 EUR.

³ Približno 500 EUR.

Član 19(1) i (2) (izmjenjen i dopunjen 19. augusta 2003.)

“Osoba koja posjeduje “staru” deviznu štednju u banci koja se nalazi u Republici Srpskoj i građanin je Republike Srpske na dan stupanja na snagu ovog Zakona ima pravo na obveznice za kupovinu dionica u skladu sa ovim Zakonom.

Osoba koja ima pravo na obveznice u skladu sa ovim članom može odlučiti da pretvori svu svoju uštedevinu ili samo jedan njezin dio u obveznice.”

Privatizacijske obveznice stečene u skladu sa gore spomenutim odredbama bile su prenosive što je uključivalo mogućnost njihove prodaje na sekundarnom tržištu (član 22(2) ovog Zakona). Svako prebacivanje u privatizacijske obveznice bilo je nepovratno (član 25(3) ovog Zakona).

(b) Zakon o privatizaciji poslovnih zgrada, poslovnih prostorija i garaža; objavljen u “SG RS” broj 98/04 od 4. novembra 2004.)

29. Ovaj Zakon je na snazi od 12. novembra 2004. Član 10(3) ovog Zakona predviđa da pojedinac može koristiti svoju “staru” deviznu štednju za kupovinu poslovnih zgrada i garaža u vlasništvu države pod uslovom da plati u gotovini najmanje 40% od vrijednosti objekta.

D. Neprovođenje odluka bivšeg Doma za ljudska prava

30. U skladu s članom 239. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine objavljenog u “SG BH”, brojevi 3/03 od 10. februara 2003. i 37/03 od 22. novembra 2003.; i amandmanima objavljenim u “SG BH” brojevi 32/03 od 28. oktobra 2003., 54/04 od 8. decembra 2004., 61/04 od 29. decembra 2004. i 30/05 od 17. maja 2005.), neprovođenje konačne i pravosnažne odluke bivšeg Doma za ljudska prava prerasta u krivično djelo:

“Službena osoba u institucijama Bosne i Hercegovine, institucijama entiteta ili institucijama Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koja odbije da izvrši konačnu i izvršnu odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine ili Doma za ljudska prava, ili sprječava da se takva odluka izvrši, ili na drugi način onemogućava njeno izvršenje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 KONVENCIJE

31. Aplikantica se žalila na zakonsko sprečavanje izvršenja konačne i pravosnažne presude u njenu korist. Njena žalba je prvo bila ispitana od strane Suda u skladu sa članom 6. Konvencije, koji kao relevantan, kaže sljedeće:

“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ..., ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.”

A. Podnesci strana

32. Aplikantica tvrdi da se neprovođenje konačne i izvršne presude ne može pravdati nikakvim okolnostima. Ona se direktno poziva na princip vladavine zakona.

33. Vlada je stanovišta da obaveza provođenja konačnih i obavezujućih sudskih odluka nije apsolutna. Kako se presuda u pitanju tiče “stare” devizne štednje, koja predstavlja značajan dio velikog javnog duga, Vlada tvrdi da je osporavano miješanje u skladu sa zakonom bilo opravdano.

34. Podnesak Vlade sadrži i opštu situaciju koja se tiče “stare” devizne štednje bez pravljenja razlike između onih koji su u istoj situaciji kao i aplikantica (presuda naređuje isplatu njene štednje) i većine drugih štediša koji imaju staru deviznu štednju (ali koji nemaju presudu).

35. Vlada je potvrdila da, prema važećem Zakonu o staroj deviznoj štednji iz 2006. god. (“Zakon iz 2006”), aplikantica ne bi trebala očekivati potpuno provođenje presude u ovom slučaju. Kamata akumulirana od 1. januara 1992. treba biti ponovo obračunata prema godišnjoj stopi od 0.5% (umjesto značajno više kamatne stope koju je primjenjivala *Banjalučka banka* i dosudili domaći sudovi). Šta više, nominalna vrijednost privatizacijskih hartija od vrijednosti u koje je aplikantica pretvorila dio svoje štednje bila bi oduzeta od sume dosuđene od strane domaćih sudova. Presuda bi djelimično bila isplaćena u gotovini (1.000 BAM što je približno jednako 511 EUR, do kraja 2007. god.) i djelomično u državnim obveznicama (koje će važiti do kraja 2020, s kamatnom stopom od 2.5% na godišnjem nivou i mogu biti otkupljive prije dospijeca). Konačno, aplikantica treba proći proces verifikacije kao i svaki drugi štediša koji posjeduje “staru” deviznu štednju.

B. Podnesci treće strane: Član 36 § 2 Konvencije

36. *Udruženje za zaštitu deviznih štediša u Bosni i Hercegovini* detaljno je objasnilo istoriju problema “stare” devizne štednje. Prema mišljenju Udruženja, jedan od glavnih razloga postepenog “nestanka” deviznih rezervi tadašnje Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (“SFRJ”) bili su nezakoniti upadi u monetarni sistem republika koje su sada države nasljednice bivše SFRJ. Udruženje takođe tvrdi da je Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina bila jedini pravni subjekt tadašnje SFRJ s pozitivnim vanjsko-trgovinskim bilansom zbog privrede orjentisane ka izvozu.

37. Presude koje naređuju isplatu “stare” devizne štednje bile su rijetke: samo neki od sudova u Republici Srpskoj presudili su u korist štediša “stare” devizne štednje, a ni jedan sud u Federaciji Bosne i Hercegovine to nije učinio. U svakom slučaju, takve presude, rijetke kao što jesu, ostaju nedjelotvorne zbog zakonskih intervencija.

C. Procjena suda

38. Sud ponavlja da Član 6 § 1 obezbjeđuje svima pravo na podnošenje tužbenog zahtjeva koji se odnosi na njihova građanska prava i obaveze pred sudom ili tribunalom; na ovaj način član obuhvata i “pravo na sud”, a pravo na pristup, što je u stvari pravo na pokretanje postupaka pred sudom u građanskoj parnici predstavlja jedan njegov aspekt. Ipak, to pravo bi bilo iluzorno ako bi pravni sistem zemalja ugovornica dozvoljavao da konačne, obvezujuće sudske odluke ostaju neučinkovite i na štetu jedne strane. Bilo bi neshvatljivo da Član 6 § 1 koji opisuje do detalja proceduralne garancije ponuđene strankama u parnici – postupke koji su fer i pošteni, javni i ekspeditivni – ostane bez zaštite primjene odluka suda. Doslovno tumačenje Člana 6. kao člana koji se isključivo tiče pristupa sudu i vođenja postupaka dovelo bi do situacija koje su inkompatibilne sa principom vladavine zakona kojeg se ugovorna država, prilikom ratifikacije Konvencije, obavezala da će poštovati. Izvršavanje presude koju donese bilo koji sud mora se smatrati kao sastavni dio “sudskog postupka” radi člana 6. (vidi *Hornsby v. Greece*, presuda od 19. marta 1997., *Izveštaji o presudama i odlukama* 1997-II, str. 510, § 40).

39. Sud i dalje ponavlja da ne prihvata da državne vlasti navode nedostatak sredstava kao ispriku za nepoštivanje obaveza proisteklih iz presude. Doduše, odgoda u izvršenju presude može se opravdati posebnim okolnostima, ali odgoda ne može biti takva da naruši srž prava koje štiti član 6 § 1 (vidi *Burdov v. Russia*, broj. 59498/00, § 35, ECHR 2002-III i *Teteriny v. Russia*, broj 11931/03, § 41, od 30. juna 2005.).

40. Vraćajući se na ovaj slučaj, Sud konstatuje da presuda od 26. novembra 1998, iako konačna i izvršna, još uvijek nije izvršena. Ova osporavana situacija već traje duže od 4 godine, od kada je Bosna i Hercegovina ratifikovala Konvenciju 12. jula 2002. (period koji potpada pod nadležnost suda *ratione temporis*). Sud takođe konstatuje da je presuđeni dug odgovornost države (vidi paragrafe 25. i 26. gore).

41. Vlada nije osporila da u uobičajenim okolnostima odgoda u izvršenju presude više od četiri godine ne bi bila konzistentna sa uslovima iz člana 6. (vidi, na primjer, *Voytenko v. Ukraine*, broj 18966/02, §§ 41-42, od 29. juna 2004.). Međutim, Vlada smatra da je sadašnji slučaj izuzetan jer se presuda tiče isplate “stare” devizne štednje aplikanta. Bilo bi neprihvatljivo izvršiti ovu presudu bez isplate drugih štediša “stare” devizne štednje istovremeno (uključujući i one koji nisu dobili konačnu i izvršnu presudu u njihovu korist), a takav tok događaja bio je jednostavno nemoguć zbog obima “stare” devizne štednje.

Sud se ne slaže. Sud smatra da je situacija aplikantice u ovom slučaju značajno različita od većine štediša “stare” devizne štednje koji nisu dobili nikakvu presudu kojom se nalaže isplata njihovog novca.

42. Sud ne smatra da bi isplata dodjeljene sume koju su donijeli domaći sudovi u ovom slučaju, čak i sa akumuliranim kamatama, mogla značajno opteretiti državu i rezultirati u kolaps njene privrede, kako tvrdi Vlada. U svakom slučaju aplikantica ne bi trebala biti spriječena od uživanja pozitivnog ishoda parnice zbog navodnih finansijskih teškoća koje ima država.

43. Nadalje, evidentno je da su presude koje naređuju isplatu “stare” devizne štednje više izuzeci nego pravilo. Ovo je potkrijepljeno sudskom praksom bivšeg Doma za ljudska prava, Komisije za ljudska prava pri Ustavnom Sudu i Ustavnog Suda Bosne i Hercegovine: oni su odlučili u više od hiljadu slučajeva “stare” devizne štednje, a konačna i izvršna presuda koja naređuje isplatu uštedevine je donesena samo u pet slučajeva. (aplikacije broj CH/98/1019, CH/98/1084, CH/99/1859, CH/99/2733 i CH/99/2997 podnesene Domu za ljudska prava). Isto tako, od približno 85 slučajeva u razmatranju pred ovim Sudom (podnesenih ispred više od 3.750 aplikanata) koji se tiču “stare” devizne štednje, samo deset aplikanata ima konačnu i izvršnu presudu kojom se naređuje oslobađanje njihove štednje.

44. Dok Sud procjenjuje da je veliki dio “stare” devizne štednje prestao da postoji prije ili tokom raspada bivše SFRJ i dezintegracijom njenog bankarskog i monetarnog sistema (vidi izvještaj Erika Jurgensa, *Repayment of the deposits of foreign exchange made in the offices of the Ljubljanska banka not on the territory of Slovenia, 1977-1991*, (Ponovno isplaćivanje deviznih depozita iz ekspozitura Ljubljanske banke koje nisu na teritoriji Slovenije, 1977-1991) kao dodatak Rezoluciji 1410 (2004) usvojen od strane Parlamentarne Skupštine Vijeća Evrope od 23. novembra 2004), na takve okolnosti se poziva i one se provjeravaju prije konačnog domaćeg određenja o slučaju i gdje se sudovi konačno odrede o slučaju, njihove odluke se ne bi trebale dovoditi u pitanje. (vidi *Brumărescu v. Romania* [GC], br. 28342/95, § 61, ECHR 1999-VII).

45. U okolnostima ovog slučaja, Sud smatra da nije bilo opravdano odlagati tako dugo izvršenje konačne i izvršne presude, ili uplitati se u izvršenje presude na način kako je to predviđeno članom 27. Zakona iz 2006. (vidi paragraf 35 gore).

46. Sud zaključuje da je srž prava aplikantice na pristup sudu koje je zaštićeno članom 6. bilo narušeno. Na taj način došlo je do kršenja toga člana.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 1 PROTOKOLA BR.1 UZ KONVENCIJU

47. Žalba aplikantice o zakonskom sprečavanju izvršenja konačne i izvršne presude u njezinu korist takođe je ispitana prema članu 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju koji glasi:

“Svaka fizičko ili pravno lice ima pravo na spokojno uživanje svoje imovine. Niko neće biti lišen svoga vlasništva osim u slučaju javnog interesa i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim principima međunarodnih zakona.

Prethodne odredbe ni na koji način neće povrijediti pravo države da provodi takve zakone kad smatra potrebnim da kontroliše korištenje imovine u skladu s opštim interesom ili da osigura plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

48. Sud podsjeća da nemogućnost obezbjeđenja izvršenja konačne presude u korist aplikantice čini uplitanje u pravo na spokojno uživanje imovine, kao što je to navedeno u prvoj rečenici prvog paragrafa člana 1 Protokola br. 1 (vidi, između ostalog *Burdov*, citiran gore, § 40; *Jasiūnienė v. Lithuania*, br. 41510/98, § 45, od 6. marta 2003. i *Voytenko*, citiran gore, § 53).

49. Iz razloga detaljno gore navedenih u kontekstu člana 6., Sud nadalje smatra da miješanje u vlasništvo aplikantice nije opravdano u okolnostima sadašnjeg slučaja.

Zbog toga, došlo je do povrede člana 1 Protokola 1.

III. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

50. Član 41. Konvencije predviđa:

“Kada sud utvrdi kršenja Konvencije ili njenih Protokola, a unutrašnji zakon Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je potrebno, pružiti pravičnu nadoknadu oštećenoj strani.”

A. Odšteta

51. Aplikantica je zahtijevala, u pogledu materijalne odštete, plaćanje duga prema presudi uključujući nenaplaćene kamate i sudske troškove. Prihvatila je da iznosi koje je primila 30. januara 2001., 7. marta 2002., i 9. februara 2004. god. na sekundarnom tržištu treba da budu odbijeni od ukupnog iznosa (ukupno 13.395 EUR). Međutim, odbila je da snosi gubitak nastao prilikom transakcija (što čini razliku od 17.282 EUR između nominalne vrijednosti aplikantove ušteđevine pretvorene u privatizacijske hartije od vrijednosti i vrijednosti ovih hartija od vrijednosti koje su joj isplaćene.) Aplikantica je objasnila da je presuda u pitanju bila izvršena na vrijeme, ona ne bi morala pretvarati svoju ušteđevinu u hartije od vrijednosti i ne bi došlo do tog gubitka. Aplikantica je, takođe, tražila i 50.000 EUR na ime nematerijalne štete.

52. Vlada je predočila da ukupni iznos pretvoren, u sva tri slučaja, u privatizacione hartije od vrijednosti (30. 667 EUR) treba da bude oduzet od ukupnog duga. Vlada nije ispitala iznose novca koje je aplikantica uistinu dobila kod gore navedenih transakcija. Što se tiče zahtjeva za nematerijalnu odštetu, Vlada je smatrala da je taj zahtjev neutemeljen.

53. Sud nadalje navodi da je način koji najbolje odgovara nadoknadi u slučaju kršenja člana 6. jeste osigurati da aplikant što je više moguće bude vraćen u poziciju u kojoj bi on ili ona bili da se nisu zanemarile odredbe člana 6. (vidi *Teteriny*, navedeno gore, § 56). Sud smatra da se u ovom slučaju taj princip takođe primjenjuje, imajući u vidu da je povreda člana utvrđena. Sud nadalje smatra da Vlada treba da plati odštetu koju su presudili domaći sudovi. Ova odšteta se sastoji od osnovnog duga (u iznosu od 153.475 EUR), neisplaćene kamata za gore navedeni iznos, po stopi i za period koji su odredili domaći sudovi (22.660 EUR), sudske troškove (290 EUR) i neisplaćene kamate za posljednji pomenuti iznos prema zakonskoj stopi za period koji su odredili domaći sudovi (430 EUR). Iznos od 13.395 EUR koji je aplikantica već primila treba oduzeti (vidi paragraf 51 gore). Aplikantica treba da primi ukupnu sumu u iznosu od 163.460 EUR prema ovom poglavlju.

54. Sud se slaže s aplikanticom da ne bi bilo pravedno da ona snosi gubitak nastao zbog gore spomenutih transakcija od 30. januara 2001., 7. marta 2002. i 9. februara 2004. godine jer odgovornost za gubitak primarno leži u propustu države da provede presudu u određenom vremenu. Razlika (17.282 EUR) između nominalne vrijednosti ušteđevine aplikantice

pretvorene u privatizacione hartije od vrijednosti i cijene tih hartija od vrijednosti koja je njoj i isplaćena ne treba da bude oduzeta od iznosa navedenih u prethodnom paragrafu pošto pripada njoj.

55. Sud takođe smatra da je jasno da je aplikantica pretrpjela izvjesnu nematerijalnu štetu proisteklu iz kršenja Konvencije, što je utvrđeno u ovom slučaju, za koju treba primiti naknadu. Dodjeljuje se naknada u iznosu od 4.000 EUR prema ovom poglavlju.

B. Troškovi i izdaci

56. Sud konstatuje da je aplikantici bila dodjeljena pravna pomoć prema planu Suda o pružanju pravne pomoći za dostavljanje njenih pismenih opažanja, za pojavljivanje pred sudom i sekretarske troškove. Ona nije podnijela nikakav zahtjev za dodatne sudske troškove. Prema tome, Sud ne treba donositi odluku o nadoknadi u ovom poglavlju.

C. Neisplaćene kamate

57. Sud smatra odgovarajućim da se neisplaćene kamate baziraju na najmanjim kreditnim stopama evropske Centralne Banke, uvećanim za 3%.

ZBOG OVIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Presuđuje* da je došlo do kršenja člana 6. Konvencije;
2. *Presuđuje* da je došlo do kršenja člana 1 Protokola br. 1 Konvencije.
3. *Presuđuje*
 - (a) da tužena Država treba da plati aplikantici, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna, u skladu sa Članom 44 § 2 Konvencije, sljedeće iznose koji trebaju biti pretvoreni u Bosanske marke prema kursu primjenjivom na dan isplate:
 - (i) 163.460 EUR (stotinu šezdeset tri hiljade i četiri stotine i šezdeset eura) na ime materijalne odštete.
 - (ii) 4.000 EUR (četiri hiljade eura) na ime nematerijalne odštete, i
 - (iii) na ime poreza koji će možda trebati platiti na gore navedene iznose.
 - (b) nakon isteka gore navedena tri mjeseca i sve do isplate, kamata po viđenju će se primjenjivati na gore navedene iznose po stopi jednakoj najmanjoj kreditnoj stopi evropske Centralne Banke za period neizmirenja, uvećanoj za 3%.
4. *Odbacuje* preostale dijelove zahtijeva aplikantice za pravičnu nadoknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanoj formi 31. oktobra 2006, prema Pravilu 77 §§ 2 i 3 Pravila Suda.

T.L. Early Nicolas Bratza
Predsjednik Registrara